

Saimi Kokkonen

MONIPUOLINEN KANTELE

Katsaus kanteleen ja sen soittotyylien kehitykseen

MONIMUOTOINEN KANTELE

Katsaus kanteleen ja sen soittotyylilien kehitykseen

Saimi Kokkonen
Opinnäytetyö
Syksy 2018
Musiikin tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikin tutkinto-ohjelma, musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto

---

Tekijä: Saimi Kokkonen

Opinnäytetyön nimi: Monimuotoinen kantele

Työn ohjaaja: Jaana Sariola

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2018

Sivumäärä: 26 + 1

Opinnäytetyöni aiheena on kanteleen ja sen soittotyyliden kehitys muinaisesta kansansoitimesta nykyiseksi monipuoliseksi instrumentiksi. Aihe kumpusi omasta kiinnostuksesta erilaisia kantelemalleja ja niiden historiaa kohtaan.

Työn tavoitteena oli selvittää, kuinka kanteleen ja sen soittotyyliden kehitys on tapahtunut ja kuinka kantele kehittyy tällä hetkellä. Työssä selvitetään kanteleen historiaa ja sen kehitysvaiheita käyttäen kanteleesta löytyvää kirjallisuutta aineistona. Sen lisäksi opinnäytteeseen on haastateltu kolmea kanteletaiteilijaa. Haastattelun tavoitteena oli tutkia, miten soittajat kehittävät kanteletta ja omia soittotyyliään eteenpäin.

Tutkimuksessa saatiin selville, että kantele on kehittynyt paikallisesti hyvin eri suuntiin. Tämä on vaikuttanut kanteleen monimuotoisuuteen. Erilaisia kantelemalleja ja soittotyyliä on paljon ja kehitystä tapahtuu edelleen. Kanteletta käytetään myös rohkeasti eri musiikkityyleissä, ja se sopii hyvin niin kansanmusiikkiin, taidemusiikkiin kuin populaarimusiikkiinkin. Vaikka kantele on kehittynyt huomattavan paljon, on perinteinen kantele pitänyt myös asemansa.

Asiasanat: kantele, soittotyylit, kansanmusiikki, taidemusiikki, populaarimusiikki

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in music, Option of Music Pedagogue

Author: Saimi Kokkonen

Title of thesis: Versatile Kantele

Supervisor: Jaana Sariola

Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2018   Number of pages: 26 + 1

The purpose of this thesis was to study the progression and the development of the kantele and the way its play-styles make this instrument versatile in present day. The subject arose from my personal interest towards different types of kanteles and the history behind them.

The goal of this thesis was to find out how playstyles and the structure of the kantele have evolved and the way this instrument is still developing today. This thesis shows the history of this instrument and the different phases it has gone through. This information was gathered with the use of the limited amount of literature available on this subject. In addition to this, interviews by multiple kantele artists were carried out in order to determine how the individuals have developed this instrument further.

The results of this thesis show that the kantele has evolved in numerous ways. It has progressed in a variety of manors in different areas. Due to this, the versatility of this instrument has been affected greatly. There are different types of kanteles with multiple different play-styles. This instrument is continuously evolving. It has expanded its horizon by being used in different music genres. It fits well with traditional, classical, and popular music. The traditional instrument has kept its importance in today's music despite the fact that the kantele has evolved tremendously throughout time.

Keywords: kantele, play-styles, folk music, classical music, popular music

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2	KANTELEEN KEHITYSVAIHEITA	7
2.1	Koverrettu kantele	7
2.2	Laatikkokanteleet	8
2.3	Elias Lönnrot kanteleen rakentajana	9
2.4	Paul Salminen konserttikanteleen kehittäjänä	9
2.5	Sähkökanteleet	10
3	KANTELE NYKYÄÄN	12
3.1	Erilaisia kanteleita	12
3.2	Kanteleen musiikkityylit	15
3.2.1	Taidemusiikki	15
3.2.2	Kansanmusiikki	16
3.2.3	Populaarimusiikki	17
4	HAASTATTELU	18
4.1	Soitinvalintana kantele	18
4.2	Soittotyylit ja tekniikat	20
4.3	Kantelen mukautuminen	21
4.4	Tiivistelmä	22
5	POHDINTA	24
	LÄHTEET	26
	LIITTEET	23

1 JOHDANTO

Kantele on aina kiehtonut minua monipuolisuudellaan. Olen itse saanut soittaa erilaisia kantelemalleja viisikielisestä konserttikanteleeseen. Aloitin kanteleensoiton pienkanteleryhmässä perinnesävelmusiikin ja lastenlaulujen parissa. Sen jälkeen olen päässyt soittamaan kanteleella kansanmusiikkia, taidemusiikkia ja populaarimusiikkia. Kanteleen monipuolisuus kykenee kuitenkin edelleenkin yllättämään. Uusia kantelemalleja syntyy, ja soittajat kehittelevät uusia soittotapoja ja tekniikoita jatkuvasti. Mielikuva kanteleesta sen modernista ja monipuolisesta nykyilmeestä huolimatta on kuitenkin jäänyt kansallispuikuihin ja kansanlauluihin. Työlläni haluan tuoda esille kanteleen eri puolia ja mahdollisuuksia.

Opinnäytetyössäni halusin selvittää, miten kanteleesta on kehittynyt näin monimuotoinen soitin useine soitinmalleineen ja soittotapoineen. Lähdin tutkimaan kanteleen ja sen soittotyilien historiaa useamman tuhannen vuoden takaisista koverretuista kanteleista eteenpäin. Esittelen myös nykypäivänä käytettäviä kantelemalleja ja kanteleen käyttöä eri musiikkityyleissä.

Haastattelin kolmea kanteletaiteilijaa, jotka ovat vieneet kannelta ja sen soittotyiliä eteenpäin. Valitsin heidät, koska he ovat soittajia, jotka ovat herättäneet oman kiinnostukseni erilaisia soittotyylejä kohtaan. He ovat kaikki myös tuoneet kanteletta näkyväksi. He kaikki ovat erikoistuneet erilaisiin kantelemalleihin, ja heidän soittotapansa poikkeavat toisistaan hyvin paljon. Haastattelussa halusin selvittää kuinka he ovat päätyneet soittotyyleihinsä ja kuinka he kehittävät omaa soittotyiliään eteenpäin.

2 KANTELEEN KEHITYSVAIHEITA

Kantele soittimena on niin vanha, että sen iästä voidaan tehdä vain arvioita. Nämä arviot liikkuvat 1000–3000 vuoden välillä, yleisimmin iäksi arvioidaan noin kaksituhatta vuotta. Sen alkuperä ei ole vain suomalainen, vaan kantele on kehittynyt yhtä aikaa eri puolilla Itämeren aluetta. (Smolander-Hauvonen 1998, 13.) Kantele on kehittynyt valtavasti näiden kahdentuhannen vuoden aikana. Suurimpia merkkipaaluja kanteleen kehityksessä ovat olleet lautakanteleen ja konserttikanteleen kehittyminen. Opinnäytetyössä keskitytään suomalaisiin kanteleisiin ja niiden kehitykseen.

2.1 Koverrettu kantele

Ensimmäiset kanteleet olivat noin tuhannen vuoden ajan yhdestä puusta koverrettuja. Näitä kanteleita on museoissa tallella pari sataa. Kaikki kanteleet ovat erilaisia, mutta niistä huomaa eron pohjoisessa ja etelässä tehtyjen kanteleiden välillä. Etelässä rakennetut kanteleet on koverrettu alapuolelta jättäen pohja avonaiseksi. Soitinta soitettiin yleensä pöydän päällä ja pöytä resonoi näin myös kanteleen mukana. Pohjoisessa oli tapana kovertaa kantele ylhäältä päin ja asettaa altaan päälle kansi, joka kiinnitettiin koppaan tuohivanteilla tai nauloilla. Raja tyylien välillä menee suurin piirtein linjalla Kokkola–Jyväskylä–Joensuu. Raja-alueilla esiintyi molempia tapoja. Vepsässä ja Inkerissä kanteleet koverrettiin sivulta päin, ja usein sivu peitettiin. Kielien määrä vaihteli paljon koverretuissa kanteleissa. Museokanteleissa alta koverretuissa on kieliä viidestä seitsemääntoista ja päältä koverretuissa viidestä kahteenkymmeneen. (Laitinen 2010b, 121-123.) Vähä-kieliset koverretut kanteleet olivat kuitenkin yleisempiä. Yleisimmin kieliä oli vain viisi, ja viisikielinen kantele onkin suomalaisen muinaiskanteleen arkkityyppi. (Saha 2006, 404.) Kantele valmistettiin kuusesta, männystä tai lepästä ja kielet olivat alun perin joko jouhi- tai jännekieliä. Myöhemmin kielet tehtiin vaskesta ja sittemmin siirryttiin teräslankaan. (Asplund 1983, 13.)

Koverrettua kannelta soitettiin lyhyin kieli lähinnä soittajaa ja viritystapit vasemmalla. Kantele on saanut muotonsa tämän soittotavan mukaan (Laitinen 2010b, 128). Kanteletta soitettiin yleensä sormilla näppäillen, eli kieltä näpättiin sormella ylöspäin. Jokaisella sormella oli nimikkokielensä, mutta sormijärjestyksiä on ollut erilaisia. Kaikille yhteistä on ollut oikean käden paikka lyhimmällä kielellä ja vasemman käden etusormen paikka toiseksi lyhimmällä kielellä. (Asplund 1983, 17.) Kieliä ei sammuteta, vaan äänten annetaan jäädä soimaan niin kauan kunnes kieltä näpätään uudelleen. Erityisesti Pohjanmaalla näppäilyä lisäksi soitettiin myös sulkutyylillä. Sulkutyylissä

vasemman käden sormilla sammutetaan sointuun kuulumattomat sävelet laittamalla sormet kevyesti niiden päälle ja muut kielet vedetään soimaan oikealla etusormella, nahan palalla tai tikulla. (Laitinen 2010b, 128.)

Koverrettujen kanteleiden musiikissa improvisaatio ja jatkuva muuntelu ovat oleellisia asioita. Soitto koostuu lyhyistä sävelaiheista, joita muunnellaan jatkuvasti. Tempo on nopea ja sykettä kiihdytetään soiton aikana. Muuntelun lisäksi olennaista on myös soiton moniäänisyys. Moniäänisestä sävelvirrasta löytyy melodialinja, yläsävelrakenne ja pohjarakenne, jotka muodostavat sointukudoksen. (Saha 2006, 404.) Koverrettua kanteletta on käytetty paljon runolaulun säestäjänä ja tanssisoittimena. Sitä on myös muinoin käytetty samanistisessa tarkoituksessa. (Saha 2006, 404-405.)

2.2 Laatikkokanteleet

Ensimmäinen suuri mullistus kanteleen kehityksessä oli lautakanteleen kehitys. 1800-luvun aikana luovuttiin vanhasta tavasta kovertaa kanteleet ja alettiin rakentaa niitä laatikon tapaan laudoista. Kanteletta kutsutaankin myös laatikkokanteleeksi. Aiemmin kanteleen kielten määrää rajoitti puun leveys. Lautakanteleissa kielten määrää pystyttiin vapaasti lisäämään. (Laitinen 2010a, 14.)

Varhaisimpia lautakanteleita soitettiin koverrettujen tapaan lyhyeltä sivulta. Myöhemmin soittotekniikka muuttui ja kantele käännettiin toisinpäin. Ei ole tietoa, milloin muutos on tapahtunut, mutta sen epäillään tapahtuneen sivistyneistön piirissä. Nuotinlukutaitoisille tuntui luontevalta, että alimmat nuotit ovat alhaalla myös soittimessa. Perhonjokilaaksossa vanha tapa soittaa lyhyeltä sivulta on säilynyt näihin päiviin saakka. (Asplund 1983, 18.) Myös kielten lisääntyminen muutti soittotyylä. Aiemmin soitettiin ”sormet sormien lomassa” näppäillen tai sulkutyylillä. Useampikielisten lautakanteleiden myötä siirryttiin tekniikkaan, jossa oikea käsi soitti melodiaa vasemman säestäessä soinnuilla. Tätä kutsutaan eroasentoiseksi soittotavaksi. (Smolander-Hauvonen 1998, 28.)

Laatikkokanteleiden ja niiden soittotyylien kehityksessä oli kuitenkin paikallisia eroja. Monilla alueilla oli oma tyypillinen kantelemallinsa. Yksi tunnetuimmista on Saarijärven kantele. Sitä soitetaan lyhyeltä sivulta lähinnä sulkutyylillä. Usein soittoon käytetään tikkua ja kanteletta kutsutaan myös tikkukanteleeksi. Osa soittajista käytti vasenta kättä kielten sammuttamisen lisäksi myös näppäilyyn. Saarijärven kanteletta käytettiin paljon tanssisoittoon ja musiikki oli enimmäkseen iloista ja nopeatempoista. Saarijärven soittotyyli alkoi syrjäytyä 1930-luvulla. (Tenhunen 2010, 254.)

2.3 Elias Lönnrot kanteleen rakentajana

Elias Lönnrotin kokoamalla Kalevalalla oli erittäin suuri merkitys kanteleen asemaan. Vaikka kantele oli ollut suomalaisuuden symboli jo pitkään, huipensi Kalevala tämän suosion ja vaikutti paljon siihen, että kanteleesta tuli Suomen kansallissoitin. Lönnrot oli myös itse kanteleensoittaja, kanteleensoiton opettaja ja ennen kaikkea merkittävä kanteleiden rakentaja. Hän rakensi ja rakennutti kymmeniä, ehkä muutaman sata kanteletta. Niistä parikymmentä on vielä tallessa museoissa. Vanhimmat ovat 1830-luvun lopulta tai 1840-luvun alkupuolelta ja viimeisimmät 1860–1870-luvulta. Lönnrotin kanteleista voi huomata jatkuvan kehittely- ja kokeilutyön. (Laitinen 2010, 139–141.)

Kansallismuseon historiallisissa kokoelmissa on eräs suurikokoinen kantele, joka on rakennettu 1840-luvulla Kajaanissa. Sen rakentajasta ei ole varmuutta mutta joko sen on rakentanut Lönnrot itse tai sitten joku muu hänen ohjeillaan. Kanteleessa on 38 kieltä ja sen pituus on 128 cm, leveys 28,5 cm ja korkeus 8,3 cm. Kielimäärältään se on 1800-luvun suurin ja se johtuu siitä, että kantele on kromaattinen. Nykyään tällaisia kromaattisia kanteleita ei enää ole käytössä, vaan kromatiikka hoidetaan sävellajivaihtajien avulla. Lönnrotin kanteleessa kieliä on kahdessa tasossa ja ne toimivat kuin pianon valkoiset ja mustat koskettimet. Kaikki Lönnrotin rakentamat kanteleet eivät kuitenkaan olleet kromaattisia, vaan hän rakensi useita eri malleja. Hänen perinnemallinsa oli hyvin lähellä koverrettuja kanteleita. (Laitinen 2010, 139-141.)

2.4 Paul Salminen konserttikanteleen kehittäjänä

Paul Salminen oli jo lapsesta lähtien kiinnostunut erilaisista kanteleista ja niillä esitetystä kansanmusiikista. Ammattimuusikkona hän halusi kanteleelta enemmän ja alkoi pohtia kanteleen käyttömahdollisuuksia klassisessa musiikissa. Hän teki suuren työn kehitellessä kanteleeseen mekanismeja, jotka mahdollistavat sävellajien vaihtumisen soittaessa. Ensimmäisen patenttinsa hän sai vuonna 1921 spindellikanteleen kehittämisestä. Spindellikantele oli kromaattinen kantele, jonka kromaattiset kielet olivat eri tasolla peruskielien kanssa. Vipuja vääntämällä tarvittavat apukielet saatiin esille. Kanteleessa oli 30 peruskieltä, joille kaikille oli kaksi apukieltä ylennyksiä ja alennuksia varten. Kanteleen kokonaiskielimäärä oli siis huimat 90. (Smolander-Hauvonen 1998, 42, 104.)

Kaikkein merkittävin Salmisen kehitystyö on koneistokantele. Kanteleessa ei ole kromaattisia kieliä vaan koneiston avulla kieliä voidaan ylentää tai alentaa. Koneistossa on seitsemän vaihtovartta, joihin kaikki seitsemän säveltä kaikissa oktaaveissa kiinnittyvät. Vipuja taivuttamalla saadaan aikaiseksi ylennykset ja alennukset. Tämä mahdollisti sen, että kanteletta voitiin käyttää kaikissa sävellajeissa, kun aiemmin soitettiin vain C-duurissa tai a-mollissa. Vipukoneiston myötä kanteleen käyttö klassisessa musiikissa yleistyi. (Smolander-Hauvonen 1998, 101-104.)

Kanteleen käyttö taidemusiikin soittimena on siis pitkälti Paul Salmisen ansiota. Hän vaikutti ratkaisevasti siihen, että kantele kehittyi nykyajan vaatimukset täyttäväksi klassisen musiikin soittimeksi. Hän on myös kehittänyt opetusmetodin ja sille sopivan opetusmateriaalin. Salminen opetti 1923 vuodesta lähtien Helsingin Kansankonservatoriossa ja oli pitkään Suomen ainoa klassisen kanteleensoittotyylin opettaja (Smolander-Hauvonen 1998, 9, 148).

Paul Salminen opetti kanteleen tekniikkaa uudella tavalla. Hän oli tarkka istuma-asennosta ja tuolin korkeudesta, jotta soittoasento olisi mahdollisimman hyvä. Hän kiinnitti paljon huomiota käsien asentoon ja rentouteen. Ranteen tuli olla joustava ja vapaa jännityksestä. Käsien asento perussoittoasennossa tuli olla sellainen, että kämmenen sisälle mahtuisi pingispallo. Hän merkitsi myös yksityiskohtaisesti, millä sormella mikäkin sävel tulisi soittaa, jotta soitto olisi mahdollisimman sujuvaa. Myös kielen kosketukseen kiinnitettiin nyt enemmän huomiota. Kieltä tulisi koskettaa tietyllä osalla sormenpäätä, jotta ääni olisi mahdollisimman puhdas ja täyteläinen. Myös sammutukset tulivat tärkeiksi. Kun aiemmin kanteleiden kielten annettiin soida vapaasti, oli taidemusiikissa saatava väärät äänet sammumaan. Sammutukset voidaan toteuttaa Salmisen kehittämällä saranoidulla sammutuslaudalla, oikean käden syrjällä tai sormilla. Lautasammutuksella saadaan sammutettua kaikki kielet samanaikaisesti, sormisammutuksia käytetään tietyn yksittäisen kielen sammuttamiseen ja kädensyrjällä sammutetaan useita kieliä sammuttamatta kuitenkaan koko sointia. (Smolander-Hauvonen 148-151.)

2.5 Sähkökanteleet

Sähkökanteleella on yllättävän pitkät juuret. 1970-luvulla ainakin Matti Kontio, Martti Pokela ja Hannu Sopenan kokeilivat kanteleisiinsa sähköistä vahvistusta. Jussi Ala-Kuha rankensi 1980-luvulla jo varsinaisia sähkökanteleita. Myös Rauno Nieminen ja Pekka Westerholm rakensivat

sähköistettyjä viisikielisiä. Aivan ensimmäisenä sähkökanteletta kokeili Vilho Saari vanhempi jo 1940- luvulla Amerikassa, kun hän laitatti kanteleeseensa sähkövahvistimen. (Saha 2006, 417.)

Nykypäivän sähkökanteleen kehittäjä voidaan pitää Hannu Koistista. Hän kehitti konserttikanteleesta sähköisen version ja hän on myös kehittänyt Wing-kantelemalleja, jotka ovat sähköistettyjä moderneja pienkanteleita. Hänen jälkeensä muutkin kantelerakentajat ovat rakentaneet sähkökanteleita. (Saha 2006, 407.)

3 KANTELE NYKYÄÄN

Viisikielisistä ja runolauluista on tultu pitkä matka nykyisiin moderneihin kanteleisiin. Soitinmalleja on kehitelty valtavasti ja vaikka osa niistä onkin jäänyt historiaan, on soitinmalleja ja erilaisia soittotyylejä vielä nykyäänkin varsin runsaasti. Kanteleita käytetään laajasti eri musiikkityyleissä ja kantelerakentajat kehittävät soittimiaan jatkuvasti soittajien tarpeiden mukaisesti. Vaikka kantele kehittyy ja uudistuu, on perinteinen viisikielinen kantele edelleen hyvin paljon käytössä. Kanteleessa ainutlaatuisista onkin juuri se, miten soittimen tuhatvuotinen historia ja musiikki on läsnä modernien kanteleiden ja musiikkityylien rinnalla.

3.1 Erilaisia kanteleita

Kanteleita on monen muotoisia. Kieliä niissä on viidestä neljäänkymmeneen ja erilaisia tyylejä löytyy perinteisistä hyvin moderneihin vaihtoehtoihin. Kanteleet voidaan jakaa pienkanteleisiin ja suurkanteleisiin. Niiden lisäksi on vielä Saarijärven kantele, joka ei kuulu varsinaisesti kumpaankaan ryhmään.

Pienkanteleista tunnetuin on viisikielinen kantele. Ne ovat loistavia ensisoittimia ja ovatkin suosittuja musiikkileikkikouluosoittimia. Viisikielisistä kanteleista löytyy sekä perinteisiä että moderneja malleja, joihin on saatavilla useita väri vaihtoehtoja ja mikrofoneja. Viisikieliset viritetään yleensä D duuriin tai molliin. Nykyään niihin on saatavilla vaihtaja, jolla saadaan helposti vaihdettua duurista molliin. Kuvassa 1 on esillä Koistisen valmistama moderni viisikielinen kantele vaihtajalla. Pienkanteleista löytyy myös useampikielisiä malleja. Yleisimpiä ovat 10-kieliset, 11-kieliset ja 15-16-kieliset kanteleet. (Koistinen kantele Oy; Lovikka Ky; Soitinverstas Jyrki Pölkki, viitattu 15.11.2018.) Kanteleista on myös esimerkiksi basso- ja piccoloversioita (Lovikka, 2018 viitattu 15.11.2018). Soitinverstas Tmi J-A Kallosella on tarjolla myös 11-kielinen alttokantele (Tmi J-A Kallonen, 2018 viitattu 15.11.2018).

KUVA 1. Viisikielinen kantele (Koistinen kantele, viitattu 7.11.2018)

Nykyisiä pienkanteleita soitetaan hyvin samaan tapaan kuin koverrettujakin kanteleita soitettiin. Perinteisin tyyli on näppäily, jolla soitetaan melodiaa usein säestysääniä lisäämällä. Sulkutyylillä voidaan soittaa sointuja. Siinä vasemman käden sormet sammuttavat sointuun kuulumattomat sävelet ja oikea käsi vetää kielet soimaan. (Kanteleliitto, viitattu 10.11.2018.) Pienkanteleita soitetaan sylissä, pöydältä tai kaulalta hinnan varassa.

Suurkanteleet jaetaan koti- ja konserttikanteleisiin. Konserttikanteleen ja kotikanteleen erottaa konserttikanteleen koneisto. Kotikanteleet ovat siis diatonisia ja konserttikanteleilla voidaan soittaa vipukoneiston ansiosta myös kromaattisia säveliä. Kielimäärät voivat erota myös jonkin verran koti- ja konserttikanteleissa. Kotikanteleissa kieliä on yleensä 29-39 ja konserttikanteleessa 38-40. Kuvassa 2 Koistisen konserttikantele Concert 39S Bridge Modern. Vipukoneisto on näkyvillä sammutuslaudalla ja vasemmassa yläkulmassa. (Koistinen kantele oy; Lovikka Ky, viitattu 15.11.2018)

KUVA 2. Konserttikantele (Koistinen kantele, viitattu 7.11.2018)

Suurkanteleita soitetaan yleensä pitkä sivu soittajaa kohti. Niitä voidaan soittaa myös lyhyeltä sivulta. Perhonjokilaaksossa tämä tyyli on ollut yleinen ja sitä pidetään edelleen yllä. Suurkanteleiden soittotyyli on eroasentoinen. Yleensä oikea käsi soittaa melodiaa ja vasen käsi säestystä. Kieliä ei näpätä ylöspäin kuten pienkanteleissa vaan kieltä ikään kuin vedetään soittajaa kohden niin, että sormi päättyy seuraavalle kielelle. (Kanteleliitto, viitattu 15.11.2018)

Kuvassa 3 esillä perinteisen ulkomuotonsa säilyttänyt Saarijärven kantele. Sitä soitetaan sulkutyylisiin usein tikkua käyttäen. (Tenhunen 2010, 254)

KUVA 3. Saarijärven kantele (Saarijärvi-seura, viitattu 20.11.2018)

3.2 Kanteleen musiikkityylit

Kanteleen monipuolisuus näkyy myös sillä soitettavassa musiikissa. Sillä soitetaan niin muinaisia improvisaatiota kuin moderneja klassisen musiikin kappaleita. Sillä voi soittaa jazzia tai rockia. Suomessa on paljon erilaisia kanteleyhtyeitä, kanteleorkestereita ja upeita solisteja. (Laitinen 2010, 11.)

3.2.1 Taidemusiikki

Kanteleen ammattiopetus taidesoittimena alkoi vuonna 1984 Lahdessa. Sibelius-Akatemian esittävän säveltaiteen koulutusohjelmaan kantele hyväksyttiin vuonna 1987. Sillä oli suuri merkitys kanteleen aseman vakiinnuttamisessa taidemusiikissa. Opetuksen alkuaikoina opetusmateriaalia etsittiin mm. harppu- ja pianokirjallisuudesta. Kanteleelle tehtiin myös sävellystilauksia. Tällä kaikella on ollut suuri merkitys kanteleen asemaan taidemusiikin soittimena. (Minkkinen 2010b, 17.)

Minkkisen artikkelissa (2010a, 15) Ritvan Koistinen kertoo kanteleen löytäneen paikkansa varsinkin uudessa taidemusiikissa. Kanteleen erityislaatuisuus puhuttelee monia säveltäjiä. Myös muille soittimille sävellystyistä teoksista löytyy kanteleelle luonteensa puolesta sopivia kappaleita, jotka voivat soida kanteleella jopa herkemmin ja luonteikkaammin. Sen laaja ääniala tuo kanteleeseen

paljon erilaisia sointivärejä. Hyvässä kanteleessa on kirkas diskantti, lämmin keskirekisteri ja syvä basso. Kanteletta on hieman muunnettu perinteisestä kantelesoinnista sopimaan paremmin taidemusiikkiin. Kielten jännitteen täytyy olla riittävän korkea, jotta esimerkiksi sävelkulkujen hallinta olisi täsmällisempää. Varsinkin bassorekisterissä liian löysät kielet tekevät sen haasteelliseksi. Taidemusiikki pitää sisällään erilaisia tyylejä ja lähestymistapoja. Se antaa soittajalle hyvin mahdollisuuksia kehittää kykyjään monipuolisesti. (Minkkinen 2010a, 14.)

3.2.2 Kansanmusiikki

Kantele nousi uudelleen esille myös kansanmusiikissa 1980-luvulla. Tähän vaikutti suuresti sen opetus Sibelius-Akatemiassa. Kansanmusiikkiosasto keskittyi kansanmusiikkiin hyvin laajasti. Näkemykset pidettiin avoinna ja kanteletta sai soittaa keskittyen pienkanteleisiin tai keskittyä uudempaan pelimannimusiikkiin. Improvisaatio oli keskeistä kantelemusiikissa, joten muinaisesta kanteleensoitosta tuttu piirre liittyi vahvasti myös uuteen musiikkiin. (Jalkanen 2010, 423.)

Sibelius-Akatemian ensimmäinen kansanmusiikin tohtori Arja Kastinen on erikoistunut karjalaiseen pienkantelemusiikkiin, jossa keskeisinä elementteinä ovat luova musisointi, muuntelu ja improvisaatio. Hän käyttää soitossaan museokanteleista tehtyjä kopioita. Niiden kautta hän pystyy lähentymään vanhan musiikin ydintä paremmin. Uusien kanteleiden sointi on luotu miellyttämään tämän päivän musiikkiestetiikkaa, ja ne eroavatkin paljon vanhoista kanteleista. (Temps oy 2018, viitattu 16.11.2018)

Yksi tämän hetken valovoimaisimpia kanteleensoittajia on Maija Kauhanen. Hän on yhden naisen orkesteri, joka soittaa Saarijärven kannelta, erilaisia perkussioita ja laulaa. Hän kiertää projekteineen niin Suomessa kuin ulkomaillakin ja on tuonut kanteleelle paljon näkyvyyttä. Vuonna 2017 hän julkaisi ensimmäisen sooloalbuminsa Raivopyörä ja on saanut sen jälkeen useita tunnustuksia. Etnogaalassa hänet palkittiin vuoden tulokkaana, Suomen arvostelijain liitto ry:ltä hän sai Kritiikin Kannukset -palkinnon ja Kanteleliitto myönsi Vuoden kantele tunnustuksen. (Virta & Wegelius 2018, viitattu 22.11.2018.)

3.2.3 Populaarimusiikki

Kantele on hyvin uusi soitin populaarimusiikin kentällä. 1980-luvulla Sibelius-Akatemian kansan- ja taidemusiikin soittajat soittivat erilaisissa kokoonpanoissa 1940- ja 1950-lukujen iskelmiä marssien ja polkkien rinnalla. Tytti-Leena Laasanen soitti myös pelimanni- ja tanssimusiikin lisäksi iskelmiä. Hänen soitinoppaansa sisältää poloneesien, marssien, valssien, sottiisien, masurkoiden ja polkan rinnalla ragtimea, foksia ja bossanovaa. Sähkökanteleen kehitys avasi todella ovet populaarimusiikkiin, johon sähkökanteleen volyyymi ja efektit loivat uskottavuutta. Kantele on soinut esimerkiksi Night Wishin levyllä Dark Passion Play Senni Eskelisen soittamana, metalliyhtyeen Ensiferum kolmella albumilla Ensiferum, Iron, ja Victory Songs. Niissä soittavat Marita Toivonen, Eveliina Kontio ja Timo Väänänen. Timo Väänänen ja Senni Eskelinen ovat sähkökanteleen pioneereja, jotka ovat tuoneet soitinta tunnetuksi. Väänänen etsi esille sähkökanteleen mahdollisuuksia taiteellisen tohtoritutkinnossaan. Senni Eskelinen soittaa kanteletta progemusiikin alueella. (Laitinen 2010, 431.)

Tämän hetken suurimpia populaarimusiikin kanteletähtiä on kanteletaiteilija Ida Elina. Hänen persoonallinen perkussiivinen soittotapansa on vienyt kanteleen aivan uudelle tasolle. Ida Elina on ollut paljon esillä tiedotusvälineissä, televisiossa, radiossa ja lehdissä valtakunnallisella tasolla. Kanteleliitto myönsi hänelle Vuoden kantele -tunnustuksen vuonna 2015 merkittävästä työstä, joka on lisännyt kanteleen näkyvyyttä. (Wegelius 2016, 6.)

4 HAASTATTELU

Haastattelin opinnäytetyötäni varten kolmea kanteletaitelijaa. He ovat Päivi Kujanen, taitelijanimeltään Ida Elina, Maija Kauhanen ja Anttu Koistinen. Valitsin haastateltaviksi soittajia, jotka ovat kehittäneet kanteletta ja soittotyylejä ja tuoneet kanteletta paljon esille. He kaikki ovat soittajia, jotka ovat tehneet itseeni vaikutuksen soittotyyleillään. Halusin valita myös eri kantelemallien taitajia. Toteutin haastattelun kahden haastateltavan kanssa puhelimesta. Olimme etukäteen sopineet heidän osallistumisestaan haastatteluun. Yksi haastateltava antoi vastaukset sähköpostilla.

Haastatteluissa käsiteltiin heidän taustojaan ja sitä, miten he ovat vieneet kanteletta eteenpäin. Kysyin heiltä, miten he ovat aloittaneet kanteleensoiton ja miksi ja miten he ovat kehittäneet kanteletta eteenpäin. Halusin selvittää, ovatko he löytäneet uusia tekniikoita ja miten kantele kulkee soittotyylin mukana.

4.1 Soitinvalintana kantele

Kysyin haastateltavilta, kuinka he ovat ajautuneet kanteleensoiton pariin. Ida Elina kertoi, että kanteleensoittoharrastus alkoi siskon kiusaksi. Sisko oli saanut lahjaksi ison kanteleen eikä Ida Elinalla ollut mitään kiinnostusta kanteletta kohtaan. Suuri käännekohta oli se, kun heidän isänsä kysyi haluaisiko hän soittaa myös, ja pikkusisko sanoi: ”Mä en soita, jos tuo soittaa”. Silloin heräsi Ida Elinan rakkaus kanteletta kohtaan.

Ida Elina aloitti kanteleensoiton isolla kanteleella. Hänen opettajansa opetti niin kansanmusiikkia kuin klassistakin. Kun hän päätti, että haluaa tehdä tutkintoja musiikkiopistossa, valikoitui tyyliksi klassinen musiikki. Pienkanteleet jäivät välistä ja hän koki huonommuuden tunnetta, kun ei osannut soittaa niitä. Hänestä tuntui, että olisi tärkeää hallita ne kaikki ollakseen oikeasti kanteleensoittaja. Pienkanteleet eivät kuitenkaan koskaan kiinnostaneet tai kiehtoneet samoin kuin iso kantele. Hän on kuitenkin sittemmin opetellut soittamaan myös pienkanteleita.

Maija Kauhanen päätyi soittamaan kanteletta vähän vahingossa. Häneltä puuttuu yksi sormi ja soitinvalinta tehtiinkin sen perusteella, missä soittimessa tästä olisi mahdollisimman vähän haittaa.

Kansanmusiikki valikoitui myös sattumalta, sillä musiikkiopistossa oli vain yksi kanteleensoitonopettaja ja hän opetti kansanmusiikkia. Kauhanen on soittanut eri soitinmalleja hyvin laajasti. Hän aloitti pienkanteleilla, soitti viisi- ja kymmenkielisiä, jonka jälkeen siirtyi isoon kanteleeseen, jota hän soitti niin pitkältä kuin lyhyeltä sivulta. Teini-iässä hän siirtyi Saarijärven kanteleeseen, kun hän sai opettajakseen Pauliina Syrjälän. Saarijärven kanteleen sointi ja soittotyylit vetosi Kauhasen ja hän innostui siitä kovasti. Myös Kauhasen isä innostui ja alkoi rakentaa kanteleita. Maija Kauhanen soittaa myös konserttikanteletta, mutta on keskittynyt enemmän Saarijärven kanteleeseen ja 15-kieliseen kanteleeseen.

Anttu Koistisen perheessä on rakennettu kanteleita useassa sukupolvessa ja hän on tutustunut kanteleeseen jo hyvin nuorena. Kun hänen isänsä Hannu Koistinen kehitti sähköistetyn Wing-kanteleet, oli hän ensimmäisiä niiden soittajia. Wing-kanteleiden ja pop- ja rock-musiikin kautta Koistinen löysi omanlaisen soittotyylin, jonka kaltaista ei ollut aikaisemmin nähty kanteleen kanssa. Hän ei ole saanut virallista kanteleensoiton opetusta, vaan on itse opetellut soittamaan pääasiassa kokeilemalla, mitä kanteleesta on mahdollista saada irti. Hän aloitti soiton 5-kielillä kanteleella, josta siirtyi pian 10-kieliseen kanteleeseen. Sen jälkeen hän on käyttänyt monia erilaisia versioita 15-kielisestä kanteleesta, viimeisimpänä itse kehitettyä Raven-nimistä täyssähkökanteletta.

Sekä Maija Kauhasen että Ida Elinan kanteleensoittoharrastus on alkanut hieman sattumalta. Kumpikaan ei varsinaisesti ollut innostunut kanteleesta ja pyrkinyt sitä soittamaan. Näin käy hyvin usein, myös minun kohdallani. Soitin valikoitui jo 4-vuotiaana, kun äitini näki ilmoituksen kanteleryhmästä ja innostuin kovasti ajatuksesta uudesta harrastuksesta, vaikken tuntenut kanteletta laisinkaan. Se, päätyykö soittamaan kansanmusiikkia vai taidemusiikkia, riippuu yleensä opettajasta. Monissa kaupungeissa ei ole useampia opettajia, joten silloin mennään sen mukaan, mitä on saatavilla. Onneksi yleensä kanteletta soitetaan hyvin monipuolisesti, joten tyylin vaihtaminen myöhemmin ja usean tyylin taitaminen on mahdollista. Anttu Koistisen tavoin tyylin voi myös luoda itse hyvin nuorena.

Erilaiset soitinmallit tulevat tutuiksi varsinkin niille, jotka aloittavat kanteleensoiton hyvin nuorena. Viisikielinen on mainio tapa aloittaa musiikkiharrastus jo pienessä. Lapsen kasvaessa ja kehittyessä voi siirtyä pikkuhiljaa isompiin kanteleisiin. Useamman kantelemallin taitaminen ei kuitenkaan ole välttämätöntä kanteleensoittajalle.

4.2 Soittotyylit ja tekniikat

Ida Elina aloitti opinnot Sibelius-Akatemiassa vuonna 2015. Opintojen edetessä hän alkoi miettiä, mitä oikein haluaa tehdä kanteleella ja elämällä ylipäättänsä. Taidemusiikki kanteleella ei oikein inspiroinut ja ikävät kommentit lannistivat. Oli kuitenkin haave tehdä musiikkia jollain tapaa. Hän päätti lähteä vaihto-opiskelemaan mahdollisimman kauas ja lähti Japaniin toivoen, että tapahtuisi jotain sellaista, joka innostaisi jatkamaan. Siellä ollessaan hän näki Youtubesta videon, jossa eräs kitaristi soittaa Billie Jeanin slap-kitaratyyliin. Siitä lähti idea tehdä jotain samanlaista kanteleella. Ja niin hän lähti tekemään.

Ida Elina kuvailee tyyliään rytmiseksi, perkussiiviseksi kanteleensoitoksi. Sitä voisi kutsua ”slap-kantelismiksi”. Hän tekee upeita versioita tunnetuista kappaleista ja säveltää myös itse omaa musiikkia. Hänen oma musiikkinsa on saanut vaikutteita mustasta rytmimusiikista, ja onkin kuin mus-taa rytmimusiikkia kanteleella. Soitosta löytyy myös jazzia, pop-musiikkia ja gospelia.

Ida Elina on kehitellyt hyvin paljon uusia tekniikoita. Kukaan kanteleensoittaja ei oles soittanut ennen häntä kanteleella samaan tyyliin, joten hän otti mallia tekniikoita kehitellessään kitaristeilta. Ensimmäinen uusi tekniikka, jonka hän kehitti oli kynsi-isku, jossa kynsien kärjillä osutaan kanteleen kielisiin luoden samankaltaisen äänen kuin kitaralla kieliä lyödessä. Samaan aikaan Ida Elina kehitti uutta sammutustekniikkaa, joka on ollut kulmakivi hänen soitossaan. Se kehittyi myös kitaristien soiton pohjalta. Heillä kielet sammuvat jossain kohtaa tahtia, eli ne täytyi opetella sammuttamaan tiettyssä kohtaa tahtia myös kanteleella. Klassinen sammutustekniikka ei käynyt tähän, sillä myös sammutuksella Ida Elina haluaa luoda rytmiä. Sammutustekniikka elää ja kehittyy soiton mukana. Kolmas Ida Elinan tyylin tärkeä piirre on iskut kanteleen runkoon. Nekin ovat kehittyneet kitaristien pohjalta, mutta Ida Elinan on pitänyt miettiä paljon sitä, mihin lyö. Tätä tekniikkaa kehitellessään käytössä oli Koistisen sähkökantele. Silloin ensimmäinen isku tuli pitkälle sivulle. Nykyisessä kanteleessa sille paikalle on laitettu lyöntilevy. Toinen isku kehittyi sen jälkeen, kun Ida Elina vaihtoi akustiseen kanteleeseen. Hyvä paikka löytyi bassokielten vierestä ponsipäästä, sillä siinä isku kuulosti luontaisestikin hyvältä jo ilman mikitystä.

Maija Kauhanen soittaa Saarijärven kannelta omalla tyyllillään. Hän on soittanut myös perinteistä Saarijärven tyyliä, mutta käyttää niitä otteita hyvin vähän. Kauhasen soittotekniikka perustuu pitkälti sekatyylille, mutta on kehitellyt myös paljon omaa. Hän käyttää 10-kielisen otteita, ison kanteleen soittotekniikka ja omia tekniikoitaan sekaisin. Omia otteita on täytynyt kehitellä sormen puutteen

vuoksi. Hän joutuu sammuttelemaan yhdellä sormella useampaa kieltä. Maija on kehitellyt tyylin, jossa hän voi soittaa bassoja samaan aikaan muun soiton kanssa. Siinä vasemman käden peukalo sammuttaa ja muut vasemman käden sormet soittavat bassoja. Maija Kauhanen käyttää soitossaan paljon klusterisointuja ja hänen soitossaan on myös mukana tikku.

Maija Kauhanen kertoo, että uusien tekniikoiden kehitys lähtee usein turhautumisesta, kun jotain asiaa ei saa tehtyä kanteleella. Usein päässä on jokin ääni tai idea, jonka haluaa toteuttaa, ja täytyy etsiä, miten sen saisi irti kanteleesta. Uudet tekniikat tulevat usein siis tarpeesta. Esimerkiksi bassojen soittaminen yhtä aikaa tuntui hänelle aluksi vaikealta, mutta se kehittyi harjoittelemalla. Välillä Kauhanen ottaa mallia muista soittimista ja yrittää saada samaa ideaa esiin kanteleella. Ideoita hän on saanut esimerkiksi mandoliinista ja kitarasta.

Anttu Koistinen soittaa pienkanteleella pop- ja rockmusiikkia. Hän käyttää melodiakomppaustekniikkaa, jossa vain yksi kieli soi kerrallaan. Oikealla kädellä soitetaan plektralla ja rytmikkaa sekä soinnin pituutta hallitaan erityyppisillä sammutuksilla sekä oikealla että vasemmalla kädellä riippuen halutusta lopputuloksesta. Koistinen on muokannut paljon perinteisiä tekniikoita, jotta pystyy tarkemmin hallitsemaan soinnin pituutta. Hän on myös kehittänyt kokonaan uusia sammutustekniikoita ja niihin liittyviä sormituksia, jotta on pystynyt soittamaan bändisoittimille suunnattuja kappaleita. Se on ollut erityisen tärkeää sähkökanteleella efektejä käyttäessä, sillä silloin soittotyylillä ei voi olla liian avoin. Esimerkiksi säröefektiä käyttäessä ääni puuroutuu todella helposti, joten äänien pituuden tarkka kontrollointi on tärkeää.

Uudenlaiset tekniikat tai perinteisten tekniikoiden uudenlainen soveltaminen tapahtuu Koistisella yleensä, kun joku kappale kuulosta epäluontevalta tai se osoittautuu mahdottomaksi soittaa perinteisiä tekniikoita käyttämällä. Hän kokeilee erityyppisiä soittotekniikoita niin pitkään, että kappaleet alkavat kuulostamaan ja tuntumaan luontevilta kanteleella soitettuna.

4.3 Kantelen mukautuminen

Ida Elina on tehnyt yhteistyötä kantelerakentaja Pekka Lovikan kanssa. Pekka tarjosi yhteistyötä, jossa hän kehittää kanteletta Ida Elinalle sopivaksi. Se on mahdollistanut hyvin paljon. Yhteistyössä ovat kehittyneet lyöntilevyt ja erikoismikitykset, lisäkielen ja vipukoneiston yltämään alimpaankin kieleen, kun aiemmin alin kieli oli koneiston ulkopuolella. Ida Elinan mukaan kanteleen kehitys

kulkee käsi kädessä kanteleen soittotyylien kehityksen kanssa. Soittajien haluamat ja vaatimat parannukset ja muutokset kehittävät kannelta.

Koska Maija Kauhasen isä rakentaa hänen kanteleensa, pääsee hän vaikuttamaan hyvin paljon siihen, millainen kantele on. Maijalle on esimerkiksi rakennettu 10- ja 15- kieliset kanteleet pienemmillä kieliväleillä kuin normaalisti puuttuvan sormen takia. Kanteleen muokkaaminen omalle kädelle sopivammaksi on tuonut paljon mahdollisuuksia. Myös kanteleen bassoja on kehitelty paljon. Aluksi niitä oli kolme ja ne ovat lisääntyneet nyt seitsemään. Kanteleesta on myös voitu sahata puuosia pois, jotta sitä voisi soittaa jousella. Maija on itsekin irrottanut listoja isosta kanteleesta joususta varten. Kantele mukautuu siis soittotyyliin erinomaisesti. Maijalla on vielä paljon ideoita, joihin kanteletta voitaisiin kehittää. Hän uskoo, että on vielä paljon mahdollisuuksia ja välineitä kokeilematta. Hän haluaisi esimerkiksi kokeilla kanteletta tuplakielityksellä samaan tyyliin kuin 12-kielinen kitara tai mandoliini.

Myös Anttu Koistinen on päässyt antamaan soittimen kehitysideoita suoraan valmistajalle, joten on lähes aina saanut juuri hänen tarpeisiinsa rakennetun tai muokatun soittimen. Hän on myös itse perustanut yrityksen, joka on kehittänyt kaksi uudenlaista versiota 15-kielisestä kanteleesta. Ne ovat suunniteltu erityisesti bändikäyttöä ajatellen.

Kaikki haastateltavat olivat kyenneet tekemään kanteleeseensa muutoksia. He kokivat tärkeäksi sen, että pystyvät vaikuttamaan omaan soittimeensa. Kanteleen kehitys vaatii yhteistyötä soittajien ja rakentajien välillä. Kun soittajat vaativat parannuksia ja muutoksia, voi kantele kehittyä. Kanteleen kehittyminen taas voi kehittää uusia soittotekniikoita tai tyylejä. Kehitys voi siis tapahtua molempiin suuntiin. Uskon että kantele voi kehittyä vielä paljon ja moneen eri suuntaan. Uusia ideoita soittajilla tuntuu riittävän.

4.4 Tiivistelmä

Haastattelusta kävi ilmi, että soittotyylien kehityksen kannalta on tärkeää, että soittajat uskaltavat lähteä etsimään uusia puolia kanteleesta. Heillä kaikilla oli jokin ajatus, miltä he halusivat kanteleidensa kuulostavan, ja he tekivät töitä sen eteen, että löysivät oikeanlaisen soinnin kanteleesta. Kanteleen vallatessa uusia musiikkityylejä on soittotekniikoiden kehitys ollut

välttämätöntä. Perinteisessä kantelemusiikissa äänten pitkä sointi on ollut oleellista, mutta tämän päivän musiikkilajeissa sammutuksella on ollut suurempi merkitys.

Kanteleen kehityksen kannalta on erittäin tärkeää, että kanteleensoittajat ja kanteleenrakentajat tekevät yhteistyötä kanteleen kehityksen eteen. On vaikea sanoa, miten soittajat olisivat vieneet soittotapaansa ja tekniikoita eteenpäin, jollei tämä olisi ollut mahdollista.

5 POHDINTA

Kanteleen monimuotoisuuden kannalta on ollut oleellista se, että kantele on kehittynyt eri puolilla suomea hieman eri tavoin. Jokainen kanteleenrakentaja jättänyt kanteleeseensa oman jälkensä ja näin monimuotoisuus on tullut osaksi soitinta. Kannelta kehittäessä on täytynyt olla rohkea, sillä kanteleen säilyminen perinteisenä kansansoitteina on ollut monille erittäin tärkeää. Kanteleen kehittyminen on kuitenkin ollut välttämätöntä sen säilyttämisen ja suosion elpymisen kannalta. Uudet kantelemallit ja soittotyylit ovat tuoneet paljon ihmisiä kanteleen pariin ja kanteleen suosio on kasvanut.

Itse soittimen kehittyessä myös erilaiset soittotavat ja tekniikat ovat kehittyneet myös paljon. Pohdin opinnäytetyötä tehdessäni, ovatko soittotyylit kehittyneet kanteleen mukaan, vai onko kantele kenties kehittynyt vastaamaan uusia soittotyylejä. Laatikkokanteleiden kohdalla soittotyylin muutos on hyvin todennäköisesti johtunut kanteleen kehityksestä suurempaan. Konserttikanteletta taas on lähdetty suunnittelemaan taidemusiikkiin sopivaksi soittimeksi. Haastattelussa sain selville, että ainakin nykypäivänä nämä kaksi asiaa kulkevat käsi kädessä. Kanteleensoittajat saavat kanteleen kehittymään kehittämällä uusi tekniikoita ja ideoimalla näille toteutusta rakentajien kanssa. Kanteleen uudistukset voivat puolestaan antaa myös uusia ideoita soittajalle.

Koin hienona asiana sen, miten haastateltavat ovat voineet muokata kanneltaan itselleen sopivaksi. Kanteleeseen voi lisätä osia tai sahata niitä pois. Kuka tietää miltä kanteleet näyttävät vuosien päästä, kun jo nyt konserttikanteletta ja Saarijärven kanteletta on vaikea uskoa samaksi soittimeksi.

Kanteleen kehitystä tutkiessa tulee pohtineeksi myös sitä, miten perinteinen kantele säilyy kulttuurissa. Kanteletta kehittävien soittajien rinnalla ovat tärkeitä myös he, jotka pitävät perinteitä yllä. On erittäin hienoa, että muinainen kanteleensoitto elää edelleen esimerkiksi Arja Kastisen soitossa.

Opinnäytetyötäni tehdessä opin kanteleesta hyvin paljon. Erilaisten kanteleiden ja soittotyylien tutkiminen on antanut paljon inspiraatiota omaan tekemiseen. Myös opettamisen kannalta opinnäytetyöstä on ollut paljon hyötyä, sillä kanteleen monipuolinen opetus on minulle erittäin tärkeää. Haluan antaa oppilailleni mahdollisuuksia käyttää kanteletta monella tavalla.

Aihetta voisi tutkia lisää esimerkiksi rajaamalla sitä tarkemmin. Aiheen voisi rajata kanteleen kehitykseen tietyllä alueella, tai keskittyä tarkemmin pien- tai suurkanteleisiin. Myös muiden maiden kanteleiden kehitystä voisi verrata suomalaiseen kanteleeseen.

LÄHTEET

Asplund, A. 1983. Kantele. Forssa: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kanteleliitto, Kantele, Viitattu 10.11.2018, <http://www.kantele.net/kantele>.

Koistinen kantele Oy, Viitattu 7.11.2018, <https://www.koistinenkantele.com/kanteleet/>

Laitinen, H. 2010a. Alkusoitto. Teoksessa Kantele (toim. R. Blomster), 8–19. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Laitinen, H. 2010b. Rakas tunnettu kantele. Teoksessa Kantele (toim. R. Blomster), 20–167. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura

Lovikka Ky, Viitattu 15.11.2018 <https://lovikka.com/fi/tuotteet/pienet-kanteleet>

Minkkinen, M, 2010 a. Taidekantele, minne menet? Kantele, 32. vuosikerta (1/2010), 17.

Minkkinen, M. 2010 b. Heijastumia. Kantele, 32. vuosikerta (2/2010), 15.

Saha, H. 2006. Kantele. Teoksessa Suomen musiikin historia: Kansanmusiikki (toim. P. Kerola-Innala), 399–418. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Saarijärvi-Seura ry, Viitattu 20.11.2018 <https://kotiseudut.fi/saarijarviseura/etusivu/esineiston-kotina-saarijarven-museo>

Smolander-Hauvonen, A. 1998. Paul Salminen – suomalaisen konserttikanteleen ja soittotekniikan kehittäjä. Helsinki: Sibelius-Akatemia

Soitinverstas Jyrki Pölkki, Viitattu 15.11.2018 <https://soitinverstas.net/project-type/kantele-2/>

Tenhunen, A 2010 Kanteleen suuri nousu. Teoksessa Kantele (toim. R. Blomster), 169–305

Temps Oy, Viitattu 16.11.2018 <http://www.temps.fi/soitin/>

TmiJ-AKallonen, Viitattu 15.11.2018 <https://tmijakallioinen.fi/tuotteet.html>

Virta, S, & Wegelius, A. 2018 Kanteleliiton tunnustukset vuonna 2018. Viitattu 22.11.2018

Wegelius, A. 2016. Kanteleliiton tunnustukset. Kantele, 38. vuosikerta (1/2016), 5–7.

Haastattelukysymykset

1. Miten päädyit soittamaan kanteletta?
2. Mitä kantelemalleja olet soittanut ja mitä soitat nyt?
3. Millaisia tyylejä olet soittanut?
4. Kuvaile omaa tämän hetken tyyliäsi.
5. Oletko kehittänyt uusia tekniikoita?
6. Kuinka tekniikoiden kehitys tapahtuu?
7. Oletko pystynyt muokkaamaan kanteletta tarpeesi mukaan?